

Enligt sändlista

Bildande av Lapplands naturreservat i Skinnskattebergs kommun
(4 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets benämning:	Lapplands naturreservat
Objektnummer:	19-02-
Kommun:	Skinnskatteberg
Lägesbeskrivning:	ca 5 km sydost om Skinnskatteberg. Gröna kartan 11 F NO. Gula kartorna 11 F: 47 och 11 F: 68.
Gränser:	se karta, bilaga A
Fastigheter:	Akademiskogen 1:2, Gunnilboby 3:1, Vätterskoga 4:574
Markägare:	AssiDomän AB
Area:	971 ha
därav landarea:	960 ha
Naturtyper:	Myr 395 ha Barrskog 470 ha Substratdominerad mark 93 ha

Beskrivning av området

Området är beläget i den naturgeografiska regionen 27 (Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen), ca 150 m. ö. h., i kullig terräng med relativ höjd 20-50 m. Årsmedeltemperaturen är ca 5° C och årsmedelnederbörden ca 800 mm.

Lappland är en högplatå med relativt skarpa begränsningslinjer, speciellt i öster och norr. Medelhöjden över havet är 145-155 meter och området ligger ca 40 m över omgivande terräng i alla väderstreck utom norr.

Berggrunden består huvudsakligen av grå och röd gnejs med såväl fin- som grovskiffrig struktur. Strykningsriktningen på berggrunden är nordost till sydväst. Platån har ett exponerat läge ca 20-30 meter under högsta kustlinjen, vilket är orsak till att området är påtagligt moränfattigt.

Myrarna utgörs i regel av rismossar med gles martallsvegetation och plana eller svagt sluttande fattigkärr med hög eller låg starrvegetation. Välutbildade högmossar med centriska ytstrukturer och trädfria mosseplan saknas. Dock är mossen väster om Håvtjärnen att betrakta som högmosse. Kyrkmossen och Gräsmossen utgör de hydromorfologiskt mest intressanta myrarna genom förekomsten av välutbildade strängstrukturer. Antydning till sådana finns även på St. Dragmossen. Strängmyrbildningarna, som har sin huvudsakliga utbredning i det norrländska skogslälandet, är de enda i länet och troligen ett par av de sydligaste i landet. Av stort intresse är också de små plana kärren med stagnerande vatten i hållmarkssvackor, med tydliga vegetationszoneringar och utpräglat fattig vegetation.

Vegetationen i kärren är oftast av utpräglat fattig karaktär med vitmossmattor i botten-skiktet och med olika starrarter eller tuvull som dominanter i fältskiktet. Pors och dvärgbjörk förekommer ofta. På mossepartierna, som i regel är martallsbevuxna, dominerar ris, främst skvattram, ljung och kråkbär. Där vattengenomströmningen är kraftigare uppstår dock rikare vegetationstyper med inslag av brunmossor i bottenskiktet och glesa vassbestånd. Vid vattenförande drag påträffas också större mattor av vitag. Ängsväxter som blodrot, jungfrulin och jungfru Marie nycklar uppträder på vissa håll i anslutning till fastmarken. Strängarna på Kyrkmossen och Gräsmossen är bevuxna med gräs och örter som blodrot, jungfrulin och blåtåtel medan flarkarna kan vara praktiskt taget vegetationslösa eller glest bevuxna med låga starrarter som vitstarr eller sumpstarr. En tredje flarktyp domineras av vitag eller brunag. På Kyrkmossens strängar finns rikligt med den i länet sällsynta klockljungen.

Hållmarkerna är bevuxna med lågproduktiva tallskogar, i vissa delar av urskogskaraktär. Några egentliga urskogar torde dock inte finnas eftersom spår av tidigare avverkningar i form av stubbar finns här och där liksom ett fåtal kolbottnar. Förekomsten av stormfällda tallar är ställvis riklig. Fält- och bottenskiktets vegetation domineras av ris och lavar. Av risen spelar ljung och kråkbär huvudrollen tillsammans med lingon och, i svackor, odon och blåbär. Lavmattor av flera *Cladonia*- och *Cetraria*-arter, t. ex. fönsterlav, täcker hållarna ofta tillsammans med mossor som hållkvastmossa *Dicranum spurium* och grå raggmossa *Racomitrium lanuginosum*. På fuktigare ställen förekommer tallvitmossa *Sphagnum capillifolium* och tät vitmossa *S. compactum*. På block och lodytor finns ett stort antal skorp- och bladlavar och på tallarna växer ofta skägglavar *Usnea* spp. resp. *Alectoria* spp. Av intressantare kärlväxter på hållarna kan nämnas bergglim och tallört. Delar av skogsmarken är mer produktiv och här är också inslaget av gran, samt i viss liten utsträckning björk, avsevärt högre.

De flesta växtarterna inom området är utpräglat nordliga. Nämnas kan exempelvis dvärgbjörk, klotstarr, mossviol, tuvsäv, samt vinterlav *Parmelia centrifuga*, vedlav *Parmeliopsis hyperopta* och nordraggmossa *Racomitrium microcarpon*. Anmärkningsvärt är också det relativt stora inslaget av västliga och sydvästliga arter. Förutom klockljungen kan nämnas blåmossa *Leucobryum glaucum* och grå raggmossa. Den senare bildar på många håll tjocka mattor på block och hållar.

Fågellivet är rikt och hyser många skogs- och myrfåglar som bivråk, fiskgjuse, orre, tjäder, trana, storspov, grönben, pärluggla, nattskär och korp. Storlom har åtminstone tidigare troligen häckat i Håvtjärnen.

Insektfaunan är inte undersökt, men kan bl. a. förväntas hysa arter som är knutna till gammal tallskog.

Länsväg 233 går tvärs genom området. Vägen anlades 1931-32. De mer produktiva skogarna är i mer eller mindre hög grad påverkade av skogsbruk. Flertalet bestånd är emellertid naturligt föryngrade. Ungskogar förekommer i liten utsträckning. Mindre delar av hållmarkstallskogarna, dock utanför domänreservatet, har i sen tid varit föremål för under-röjning och flera bestånd har gödslats, senast i början av 1980-talet.

Fiskerätten i Håvtjärnen har, tills helt nyligen, varit utarrenderad. Från allmän väg leder en stig till tjärnens södra strand, där också ett timrat vindskydd uppförts. Besöksfrekvensen är för övrigt troligen låg.

Ärendets beredning

Området bedöms vara av riksintresse för naturvården enligt 2 kap. 6 § andra stycket lagen (1987: 12) om hushållning med naturresurser m. m. Området har vidare i länsstyrelsens naturvårdsplan för länet givits klass I (högsta naturvärde) på grund av botaniska, geovetenskapliga och zoologiska skäl samt för dess betydelse för allmänhetens friluftsliv. Våtmarkerna har åsatts högsta värdeklass i den länstäckande våtmarksinventeringen (VMI).

En del av området, 147 ha, avsattes den 14 augusti 1943 som domänreservat (DR-U-003; Bo 15). Detta område gavs värdeklass 2 i naturvårdsverkets och skogsstyrelsens riksomfattande inventering av urskogar 1978-83. I samband med Domänverkets bolagisering 1992 gjorde länsstyrelsen på uppdrag av naturvårdsverket en bedömning av vilka domänreservat i länet som har sådana särskilda naturvärden att de bör ges långsiktigt skydd som naturreservat. Lapplands domänreservat tillhör de områden som länsstyrelsen valde ut.

Naturvårdsverket och AssiDomän AB slöt 1995 ett avtal om naturreservatsbildning av ett antal särskilt värdefulla domänreservat i hela landet. Lapplands domänreservat är ett av de områden som omfattas av avtalet.

I december 1995 beviljades medel ur EU:s LIFE-fond för säkerställande av Lappland.

Grund för beslutet

Området är botaniskt, geovetenskapligt och växtgeografiskt intressant främst genom förekomst av västliga, nordliga och sydliga myr- och vegetationstyper samt genom gammal, orörd tallskog. Det är zoologiskt intressant genom förekomst av biotoper för bl. a. rödlistade fågelarter. Det har stor allmänekologisk betydelse genom sin storlek, relativa orördhet och biotoprikedom. Faunan och floran är känsliga för ingrepp och störningar i skogen och myrarna.

Området bör således särskilt skyddas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur.

Länsstyrelsens beslut enligt 7 § naturvårdslagen

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964: 822) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga A, som naturreservat.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 10 §§ naturvårdsförordningen (1976: 484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

Ändamålet med reservatet

Huvudsyftet med naturreservatet skall vara att bevara ett myrkomplex med en värdefull skogs-myrmosaik med dess flora och fauna och naturliga successioner.

Områdets nyttjande för forskning skall, inom ramen för huvudsyftet, främjas.

Reservatföreskrifter

- A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 uppföra helt ny byggnad eller anläggning,
- 2 anlägga väg, parkeringsplats, led, bro eller spång. Förbudet gäller inte anläggande av vinterbilbasväg för skogsbrukets behov.
- 3 anlägga luft- eller markledning annat än markledning i direkt anslutning till allmän väg,
- 4 anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning,
- 5 anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets behov och på fastmark,
- 6 uppföra stängsel eller annan hägnad,
- 7 bedriva täkt av berg, sten, grus, torv eller andra jordarter,
- 8 borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla eller tippa,
- 9 dika eller dikesrensa,
- 10 plöja eller fräsa,
- 11 gödsla,

- 12 plantera in för trakten främmande växt- eller djurart,
- 13 föra motordrivet fordon annat än på allmän väg och befintliga skogsbilvägar med undantag för skogsbrukets behov,
- 14 föra cykel annat än på allmän väg och befintliga skogsbilvägar,
- 15 rida eller föra hästfordon annat än på allmän väg och befintliga skogsbilvägar,
- 16 jaga annat än älg, rådjur eller hare,
- 17 fiska,
- 18 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
- 19 använda mark för ridstig eller skjutbana,
- 20 använda mark för skyttetävling eller militära övningar,
- 21 använda mark för orienteringstävling från och med den 1 januari 2003.

Det är dessutom förbjudet att, inom område som utmärkts på karta, bilaga B,

- 22 anordna upplag,
- 23 ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle. Vid behov får dock träd som fallit över stigen mellan allmän väg och Håvtjärnen, se kartbilaga C, åtgärdas.
- 24 avverka, hyggesrensa, skogsodla, markbereda, bränna ris eller utföra annan skogsvårdsåtgärd,
- 25 plantera träd, buskar eller andra växter.
- 26 använda mark för orienteringstävling från och med den 1 januari 1997.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för underhåll av allmän väg eller för att tillgodose ändamålet med naturreservatet och som anges i fastställd skötselplan. Föreskrifterna utgör heller inte hinder för underhåll av befintliga luft- och markledningar.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

- 1 Utmärkning av reservatet. Område som enligt karta, bilaga B, skall utvecklas fritt, utmärks i terrängen på särskilt sätt i överenskommelse med markägaren.
- 2 Uppsättning av informationstavlor på platser som anges på karta, bilaga C.

- C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 föra motordrivet fordon annat än på allmän väg,
- 2 tälta,
- 3 föra cykel annat än på allmän väg eller befintliga skogsbilvägar,
- 4 rida annat än på allmän väg eller befintliga skogsbilvägar,
- 5 klättra i boträd,
- 6 medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
- 7 anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning,
- 8 göra upp eld annat än på anvisad rastplats, se kartbilaga C,
- 9 gräva upp, plocka eller bryta buskar, ris, örter, vedlevande svampar, mossor eller lavar,
- 10 samla in insekter eller andra ryggradslösa djur,
- 11 snitsla spår,
- 12 anordna motortävling eller skyttetävling,
- 13 anordna orienteringstävling eller träning därför. Föreskriften skall gälla från och med den 1 januari 1997 beträffande område för fri utveckling, kartbilaga B. För övriga delar av naturreservatet skall föreskriften gälla från och med den 1 januari 2003.

Föreskrifterna C 2, 5 samt 8-10 gäller även markägare och innehavare av särskild rätt.

Länsstyrelsen kan i särskilda fall, t. ex. för vetenskaplig forskning, medge undantag från ovannämnda förbud.

- D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet m. m.

- 1 Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter m. m. om naturvårdsförvaltningen som framgår av skötselplanen nedan. Inom ramen för dessa kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen. Den ekonomiska utredningen i planen omfattas ej av fastställelsen.

- 2 Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar.
- 3 Naturvårdsförvaltare skall vara AssiDomän AB som fortlöpande skall samråda med länsstyrelsen vid förvaltningen.

Skötselplan

- 1 Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Målet för områdets skötsel skall vara att uppnå och upprätthålla ändamålet med reservatet i enlighet med reservatbeslutet.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Ändamålet skall uppnås främst genom att våtmarker och övriga impediment samt delar av den produktiva skogsmarken lämnas för fri utveckling och att övriga delar brukas ståndortsanpassat med långtgående hänsyn till naturvården och friluftslivet.

Naturtyp	fri utveckling	Areal (ha) för skogsbruk	Totalarea
Tallskog	126	214	340
Barrblandskog	27	103	130
Myr	395	0	395
Bergimpediment	93	0	93
<i>Summa</i>	641	317	958

1.3 Hävd av skogsmark

Fri utveckling av vegetationen skall enligt föreskrifterna för naturreservatet medges för delar av området. För övriga delar av skogsmarken får skogsbruk bedrivas med särskild hänsyn till naturvården och friluftslivet.

Naturvårdsbränning av vissa bestånd bör övervägas.

Om spontan brand uppstår skall eventuell brandbekämpning ske med så skonsamma metoder som möjligt. Efter branden bör i möjligaste mån stående och liggande brända träd sparas.

1.3.1 Riktlinjer för skogsbruk

En särskild plan för skogsbruket inom naturreservatet bör senast den 31 december 1996 upprättas av markägaren i samråd med länsstyrelsen. Följande riktlinjer bör, utöver föreskrifterna för naturreservatet, gälla för planen:

Skogsbruksåtgärder, liksom transporter och upplag, undviks beträffande

- * skogliga impediment,
- * källor och källpåverkad mark,
- * myrar,
- * äldre hållmarksskogar,
- * kolbottnar,
- * uddar och öar i myrmarker,
- * träd med stora risbon liksom träd med möjligheter att utvecklas till risboträd,
- * hålträd liksom träd med goda möjligheter att utvecklas till hålträd,
- * lövträd eller -buskar,
- * skyddszoner mot skogliga impediment av minst en trädängds bredd,
- * vindfällen, högstubbar, torrakor och äldre träd invid myrstackar.

Vidare bör dessa åtgärder generellt undvikas under tiden 1 mars - 31 augusti av hänsyn till faunan.

Föryngring bör i största möjliga utsträckning ske naturligt med självföryngring och ej genom frösådd eller plantering. Hyggesbränning kan övervägas.

Vid eventuell markberedning bör denna utföras grunt och helst fläckvis.

2 Anordningar för rekreation och friluftsliv

2.1 Övergripande mål

Området har en intresseväckande natur, men är troligen i liten utsträckning besökt av allmänheten. Särskilt våtmarkerna och hållmarkerna är slitagekänsliga. En begränsat ökad besöksfrekvens bedöms inte hota naturvärdena.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

Området skall nyttjas på dess naturgivna förutsättningar. Området är genom allmän väg lättillgängligt, men för övrigt saknas i stort sett vägar och stigar. Reservatets gränser skall utmärkas i terrängen och informationstavlor med upplysning om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet skall uppsättas. På dessa bör även informeras om reservatets naturvärden samt områdets historik som domänreservat framgå. Markägaren skall lämnas möjlighet att informera om det aktuella naturreservatets betydelse för dennes miljöarbete inom och på omgivande bruksenheter. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för detta.

Det befintliga vindskyddet vid Håvtjärnen inklusive eldplats bibehålles. Kommunen ansvarar för underhållet. Det bör noteras att bränsle till eldplatsen får medtagas av var och en då det är förbjudet att skada vegetationen inom område för fri utveckling. Eventuellt kan eldplatsen förses med brännved genom kommunens försorg.

En markerad led genom reservatet bör övervägas.

3 Tillsyn

Tillsynsman eller naturvårdsvakt bör utses av länsstyrelsen. Om detta ej kan ordnas skall naturvårdsförvaltaren svara för regelbunden tillsyn.

För tillsynsmannen eller naturvårdsvakten skall avtal och arbetsinstruktion upprättas.

4 Dokumentation

Det är angeläget att på ett ändamålsenligt sätt följa biotopernas utveckling inklusive särskilt intressanta och skyddsvärda växt- och djurarter. Detta skall ske genom regelbundet återkommande och standardiserade inventeringar. Länsstyrelsen ansvarar för detta.

Naturvårdsförvaltaren dokumenterar utförda åtgärder, kostnader för och finansieringen av naturvårdsförvaltningen samt förhållanden som strider mot ändamålet med reservatet.

Denna dokumentation skall ligga till grund för eventuell omprövning av föreskrifter och skötselplan.

5 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

5.1 Ekonomisk utredning

Åtgärd	Engångs- kostnad (kr)	Årlig kostnad (kr)
Utmärkning	50 000	
Information	50 000	
Dokumentation		10 000
Tillsyn och underhåll		50 000

5.2 Finansiering

Kostnaderna för naturvårdsförvaltningen svaras för av staten genom anslaget Vård av naturreservat m. m. Skinnskattebergs kommun svarar dock för kostnader för tillsyn och underhåll av vindskydd och eldplats.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, enligt bilaga D (formulär nr 18).

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen.

I beslutet deltog landshövding Jan Rydh jämte ledamöterna Kerstin Dellham, Göran Edlund, Kia Ericson, Jan Fransson, Håkan Helgesson, Åke Hillman, Jörgen Johansson, Ingrid Körberg, Birgitta Lindh, Måna Mattsson, Per-Olov Nilsson, Gösta Persson, Mariana Wallin.

I den slutliga handläggningen deltog även byrådirektör Thomas Pettersson, föredragande, samt miljövårdsdirektör Kerstin Kvarnström,

chefsjurist Jan Pesula och

bitr. länsråd Håkan Eriksson.

Jan Rydh

Thomas Pettersson

Bilagor

- A Beslutskarta
- B Karta utvisande område för fri utveckling
- C Karta utvisande platser för informationstavlor m. m.
- D Hur man överklagar